

ELTE BOLYAI JÁNOS GYAKORLÓ ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS GIMNÁZIUM
SZÓBELI ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK MAGYAR NYELVBŐL

12.B

2017

Kommunikáció (2-4)

1. A kommunikáció alapfogalmai

Közlés, közzététel, információcsere; adó: (beszélő, közlő fél...); vevő: (hallgató, befogadó, olvasó...); kód; csatorna; többletközlés (túlközlés); zaj

*

2. Az emberi kommunikáció nyelvi és nem nyelvi eszközei

A verbális (szavakkal, nyelvvel történő) és nem verbális kommunikáció (egyéb jelekkel, jelzésekkel; például: kézmozdulatok, fejtartás, szemmozgás...) viszonya, a kiegészítés, a megerősítés, az ellentmondás példái. Az ösztönös és a tudatos közlés. A közvetlen kommunikáció és a tömegkommunikáció

*

A magyar nyelv története (2-4)

3. A magyar szókészlet rétegei

Az ősi szókészleti elemek; a jövevényszavak, a belső keletkezésű szavak és az idegen szavak

4. Nyelvelméleteink

Jellemezze röviden a mellékelt nyelvelméletet! Nevezze meg fontosabb korai szórványainkat, szövegemlékeinket! A nyelvelméletek elhelyezése az időben; adománylevelek; korai kódexek; A nyelvelmélet tartalmi és nyelvtani jellemzői

*

5. Anyanyelvünk változásai

Miért változik a nyelv? Nevezzen meg néhány nyelvtani, szókészleti, hangtani változást a mellékelt szövegrészlet segítségével! Mi idézi elő, mi befolyásolja a nyelvi változásokat?

6. A magyar nyelv története

Nevezze meg a nyelvújítás korának főbb nyelvi jellemzőit! Beszéljen a korszak szóalkotási módjairól! Említsen néhányat a korszak kiadványaiból, vitáiból!

*

ELTE BOLYAI JÁNOS GYAKORLÓ ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS GIMNÁZIUM
SZÓBELI ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK MAGYAR NYELVBŐL

12.B

2017

Ember és nyelvhasználat (2-4)

7. Az emberi nyelvek általános jellemzői

Nevezze meg néhányat a nyelvi univerzálék közül! Mit jelentenek az alábbi fogalmak? Többosztályos jelrendszer, fonéma, morféma

Hasonlítsa össze az emberi nyelv és az állati kommunikáció főbb elemeit!

8. A nyelv a társadalomban, a társadalom a nyelvben

Mit jelent a nyelv vízszintes (földrajzi) tagolódása?

A nyelvjárások hangtani, jelentéstani, szókészleti, alaktani példái. (Nyelvatlasz, tájszótárak, nyelvjárási szótárak)

9. A társadalmi tagolódás néhány megfigyelési szempontja:

Egy magyar nyelv van, de ez nagyon sok változattól áll össze, sokféle módon tagolódik.

A nyelv függőleges tagolódása: életkor (például a gyermeknyelv, diáknyelv...) Milyen jellemzői vannak a diáknyelvnek?

*

10. A nyelvhelyesség; a nyelvművelés főbb kérdései

A nyelvi norma; a helyesírás alapelvei

Nevezzen meg néhány nyelvműveléssel foglalkozó kiadványt!

A nyelvi szintek (2-4)

11. Hangtan

A magánhangzók és a mássalhangzók főbb jellemzői; hangkapcsolati törvényszerűségek

A hangtan és a helyesírás kapcsolata; lásd: szóelemző írásmód

*

12. Szófajtan

Melyek a szófaji minősítés megfigyelési szempontjai? (Példamondatokkal, toldalékolt változatokkal igazolja állításait!)

*

13. Alaktan

A képzők, jelek, ragok általános jellemzői (előfordulási helyük, nyelvtani szerepük, mire képesek, mire nem?)

*

ELTE BOLYAI JÁNOS GYAKORLÓ ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS GIMNÁZIUM
SZÓBELI ÉRETTSÉGI TÉMAKÖRÖK MAGYAR NYELVBŐL

12.B

2017

14. Mondattan

A névszói állítmány jellemzői, az igei állítmány jellemzői, az alany típusai, kifejezőeszközei

A hiányos mondat; a tagolt és a tagolatlan mondat; a tömondat, a bővített mondat és az összetett mondat

*

15. Szövegten Nevezze meg az idézett szövegrészlet fontosabb szerkezeti elemeit!

Milyen szerepe lehet a címnek, az alcímnek, a mottónak? Jellemezze az alábbi idézet szövegösszetartó eszközeit! Mit jelent a globális kohézió? Mi a témahálózat?

*

16. Gyakorlati szövegalkotás

Nevezze meg, milyen lépései vannak a szöveg megszerkesztésének! Milyen módon fogalmazná meg a mellékelt feladatot?

*

A retorika alapjai

17. Retorika

Értelmezze a fogalmakat: a téma megjelölése, a jóindulat felkeltése, tételmondat; megszólítás, kérdés, tekintélyérv, történelmi hivatkozás, ok-okozati összefüggések; bizonyítás, cáfolás, ismétlés

18. Retorika (2.)

Nevezze meg az idézett szövegrészlet legjellemzőbb érzelmi és értelmi hatáskeltő eszközeit! Ezeken kívül milyen példákat tudna említeni?

*

19. A stílus / Nevezze meg az idézetekben található alakzatokat és költői képeket! A szépírói stílusnak ezeken kívül milyen példáit tudja megemlíteni?

*

20. Stílusréteg, stílusváltozat

Nevezze meg, hogy a példában szereplő költő és író stílusának mely elemeit, milyen jellemzőit parodizálja a szerző!